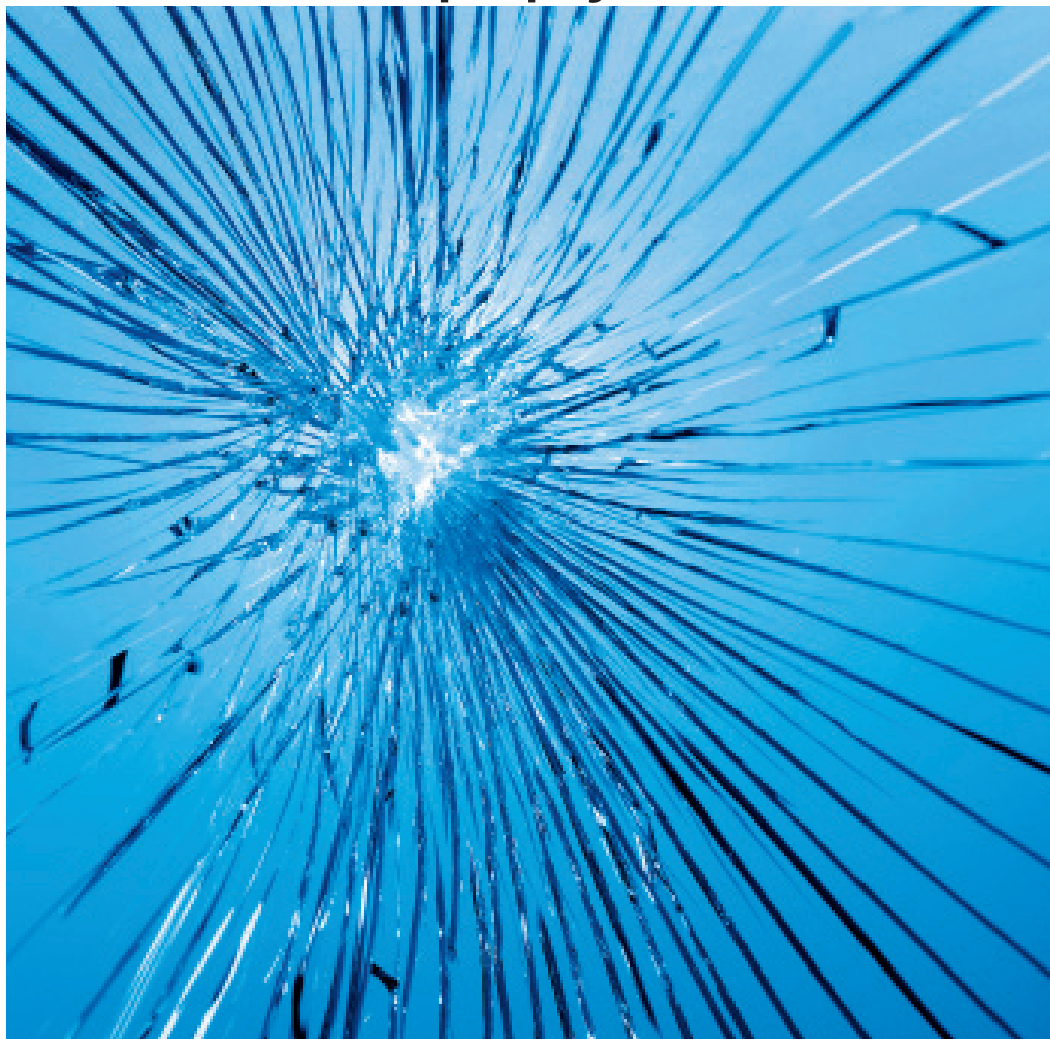

Info

Epilepsija

Šta su epileptički napadi
i epilepsije?

ŠTA SU EPILEPTIČKI NAPADI I EPILEPSIJE?

Epileptički napadi su poremećaji mozga koji nastaju zbog kratkotrajnih, učestalih pražnjenja nervnih ćelija. Epilepsije su ponovljeni epileptički napadi bez prepoznatljivog uzroka, u vrijeme njihovog nastupanja.

Postoji više od deset vrsta epileptičkih napada i još daleko više oblika epilepsije, zato što ovi mogu nastupiti u kombinaciji sa različitim formama napada. Svaka osoba sa epilepsijom ima, u pravilu, samo jedan tip epilepsije, sa jednom do tri vrste napada. Razmaci između pojedinačnih napada mogu varirati između nekoliko sekundi, i godina, pa čak i desetljeća.

Riječ epilepsija vodi svoje porijeklo iz starogrčkog jezika i znači „zgrabiti, posjedovati, pogoditi“ ili „od nečeg biti napadnut ili obuhvaćen“. Do srednjeg vijeka, epilepsije se označavalo kao „Morbus sacer“ ili „sveta bolest“ i time im se pridavao poseban značaj, kao što ga, ponekad, i danas imaju.

Tipovi napada

Mnogi ljudi vjeruju da je vrlo jednostavno opisati jedan epileptički napad: Netko pušta krik kao iz vedra neba, gubi svijest, eventualno, ugriza se za jezik i pada. On prestaje disati i poplavi, ukoči se i trza („grčevi“) neko vrijeme rukama i nogama, dok od iscrpljenosti ne padne u jednu vrstu dubokog sna. Nakon toga, on se žali na iznemoglost, glavobolju, vrtoglavicu ili upalu mišića; ponekad dolazi i do neželjnog mokrenja.

Ovaj opis se odnosi na jednu čestu vrstu epileptičkih napada (takozvani „grand-mal“ napad ili bilateralni tonično klonični napad). Ova vrsta napada je samo jedna od mnogih ali ne i najčešća.

Epileptički napadi mogu izgledati vrlo različito.

Oni mogu proći bez vriska i gubljenja svijesti, bez kočenja, ugriza za jezik ili pada, bez da se poplavi i „grči“. Oni mogu biti tako bezazleni da osoba, koja doživljava napad, to ni ne primijeti, niti će to uočiti nestručnjaci, iako direktno posmatraju jedan napad. Jedini znak epileptičkog napada može biti nepažnja u trajanju od pet do deset sekundi ili trzanje jedne ruke.

Opšta definicija

Jedan opšti, i za sve vrste napada važeći, opis epileptičkog napada mogao bi se ovako formulisati: Epileptički napadi su relativno kratkotrajne, iznenadne promjene svijesti, mišljenja, ponašanja,

pamćenja, osjećaja ili osjećanja ili napetost mišića, na osnovu jednog privremenog funkcionalnog poremećaja nervnih ćelija u mozgu, koje se često međusobno stimulirajući, električki prazne. Ova definicija je, u stvari, tačna ali preduga da bi se mogla zapamtiti i primijeniti u svakodnevnicu. Pojednostavljeno, epileptički napadi se mogu definisati kao izraz privremene funkcionalne smetnje nervnih ćelija, pri čemu posljedice ovise o tome koje, uobičajene zadatke, imaju pogodjene nervne ćelije.

Znakovi epileptičkih napada

Svaka nervna ćelija i svaki skup nervnih ćelija u mozgu mogu postati „epileptični“, što dovodi do toga da one, u vršenju njihovih normalnih funkcija, mogu biti poremećene ili se te funkcije prekinu. Ako su ove ćelije odgovorne za osjet mirisa, dolazi do smetnje osjeta mirisa; ako su odgovorne za vid, može doći do opažanja sijevanja munje, ili drugih svjetlosnih podražaja. Ukoliko su odgovorne za pamćenje, to se može ispoljiti kao problem sa učenjem i, u danom slučaju, u gubitku svijesti a nakon toga i prazninama u sjećanju.

Napadi i epilepsija

Izraz „epileptički napadi“ je jedna zbirna oznaka, iza koje se mogu kriti potpuno različite bolesti. Kod mnogih ljudi se, i sa metodama koje danas stoje na raspolaganju, ne mogu pronaći uočljivi uzroci za njihove napade. Ne može se reći da svaki čovjek, sa jednim ili više epileptičkih napada, ima epilepsiju. Tako se može reći da kod gotovo svakog čovjeka može doći do epileptičkih napada. Na primjer: ako se razvilo gnojno zapaljenje mozga (takozvani apsces mozga), kod dosta teške povrede glave, čiji mozak nije u dovoljnoj mjeri snabdjeven kisikom ili kod predoziranja sa odredjenim tabletama. Iako ovo stanje i dalje traje ili se njegovim ponavljanjem jave novi napadi, dotični ljudi nemaju epilepsiju.

O epilepsiji se govori tek nakon dva epileptička napada, u razmaku od najmanje 24 sata, kod kojih se ne može prepoznati i objasniti momenat kada će nastupiti, koji su dakle spontano nastupili. Ipak uzrok za napade može biti na mozgu, kao što je oštećenje pri porođaju ili jedna druga vrsta povrede, koja već duže vremena postoji. Dijagnoza epilepsije polazi od toga da uzroci epilepsije postoje između napada.

Šta nisu epileptički napadi i epilepsije?

Kod jedne vrste bolesti u pravilu se zna uzrok te bolesti. U tom pogledu skoro sve epilepsije nisu bolesti, nego više jedna grupa bolesti ili smetnji sa različitim uzrocima, kojima je zajedničko da se epileptički napadi iznova pojavljuju. Za očekivati je da se u skorij budućnosti, kod sve većeg broja oblika epilepsije, dodje do saznanja o njihovim uzrocima.

U svakom slučaju, dobrim ljekarima većinom polazi za rukom da uspješno utvrde vrste napada i epilepsija i na toj osnovi ih i liječe.

Predrasude imaju dugu historiju

Iako je stručno znanje o epilepsiji, posljednjih desetljeća, znatno poraslo, epilepsija spada još uvijek u zdravstvene poremećaje koje se u javnosti susreću sa mnogobrojnim pogrešnim predstavama i predrasudama. Dakle, mora se uložiti još više truda da se promijeni svijest stanovništva putem medijskih nastupa.

Još je čuveni grčki ljekar Hipokrat (460-375 prije rođenja Krista) prepoznao da epilepsije prouzrokuju neke smetnje u mozgu, ali trajalo je sve do 19. stoljeća dok se ovo uvjerenje, takodje i u ljekarskoj praksi – iako jako usporeno – postepeno i u javnosti usvoji.

POGREŠNI I ISTINITI ISKAZI O EPILEPTIČKIM NAPADIMA I EPILEPSIJAMA

Pogrešno

Jedan epileptički napad je isto što i epilepsija.

Epileptički napadi su uvijek dramatični i ne mogu se neprimijetiti.

Epilepsija je bolest.

Epilepsija je jednolična bolest.

Epilepsije su teške za liječenje.

Epilepsija je duševna bolest.

Epilepsija je povezana sa duševnim poremećajem.

Epilepsija je nasljedna bolest.

Svi „epileptičari“ su manje-više isti.

Tačno

O epilepsiji se govori kada nastupe najmanje dva spontana napada, bez prepoznatljivog objašnjenja uzroka i momenta kada napad nastupa, u razmaku od 24 sata ili kada iz drugih razloga postoji velika vjerojatnost da nastupe daljnji napadi (npr. kod epileptičkog sindroma).

Postoje epileptički napadi koji se jedva mogu primijetiti i koji su bezazleni.

Većina epilepsija, strogo uzevši nisu bolesti, nego manje-više jedinstveni sindromi sa različitim uzrocima; epileptičke bolesti sa tačno poznatim (molekularno genetskim) zajedničkim uzrocima su rijetke.

Ne postoji jedna, nego više od 30 vrsta epilepsija.

Oko 60-70% svih epilepsija liječe se jako dobro medikamentima (potpuna sloboda od napada ili samo mali broj napada kod dobre podnošljivosti tableta).

Kao što i druge neurološke bolesti nisu duševne bolesti, tako nije ni epilepsija.

Pretežno većina ljudi sa epilepsijom nisu duševno bolesni.

Više od 90% svih epilepsija nisu nasljedne u smislu, da ukoliko jedan roditelj ima epilepsiju, da se mora računati sa dječijom epilepsijom.

Ne postoji tipičan i jedinstven „epileptičar“; ljudi sa epilepsijom razlikuju se isto tako kao i ljudi sa visokim krvnim pritiskom ili šećernom bolesti.

Tada nepovoljnije prognoze o liječenju, dovele su u drugoj polovici 19. stoljeća do toga da su ljudi sa epilepsijom, kao „najsiriromašnijim među siromašnima“, odvođeni u specijalne ustanove. Time se ljude sa epilepsijom skoro izjednačilo sa duševno bolesnim, koji su imali istu sudbinu. Nakon što su početkom 20. stoljeća razvijene djelotvorne mogućnosti liječenja, lijekovima i hirurškim putem, zatvorene su „institucije za epileptičare“ ili pretvorene u moderne neurološke klinike, odnosno Centre za epilepsiju.

Epilepsija može svakog pogoditi

Pet do deset posto ljudi imaju u toku života epileptički napad. U Švicarskoj su to oko 70'000–80'000 osoba, od toga su oko 15'000–20'000 djeca.

Liga za borbu protiv epilepsije – višestruko aktivna

Od 1931 godine Švicarska liga za borbu protiv epilepsije istražuje, pomaže i informiše. Njen cilj je da trajno poboljša situaciju u društvu za osobe sa epilepsijom.

Istraživanje

Ona unapređuje daljnji razvoj znanja u svim oblastima epilepsije.

Pomoć

Obavještenja i savjetovanje na njemačkom, engleskom i francuskom:

- za osobe koje boluju od epilepsije i članove njihovih porodica
- za stručne osobe iz različitih područja

Informisanje

Liga za borbu protiv epilepsije informiše i sensibilizira javnost i tako podržava integraciju u društvo ljudi sa epilepsijom.

Autor:

Dr. med. Günter Krämer
Predsjednik Lige za borbu protiv epilepsije 2001–2016

Ostali flajeri na:

www.epi.ch/bks

Daljnje informacije

na njemačkom, francuskom, engleskom, djelomično i na talijanskom:

Schweizerische Epilepsie-Liga

Seefeldstrasse 84
CH-8008 Zürich
T +41 43 488 67 77
F +41 43 488 67 78
info@epi.ch
www.epi.ch
PC 80-5415-8

Aktualizirane informacije: juni 2019

Realizovano sa prijateljskom podrškom Desitin Pharma GmbH, Eisai Pharma AG, Novartis Oncology, Sandoz Pharmaceuticals AG, UCB-Pharma AG. Sponzori nemaju utjecaja na sadržaje.

Naslava fotografija: ImagePoint/Markus Schneeberger